

EVROPEANA ULAZNICA U RIZNICU STAROG KONTINENTA

The Pigeon of the Trinity. *Éric Renaud-Houde*, CC BY-NC-SA 2.0 / **Golub trojstva.** *Erik Reno-Ud*, CC BY-NC-SA 2.0, uz dozvolu autora

Skaters in a Village. *Hendrick Avercamp*, 1610, public domain, Rijksmuseum via Europeana / **Klizači u selu.** *Hendrik Averkamp*, 1610, javni domen, Rijks muzej preko Europeane

Title print by Don Quichotte. *Caspar Luyken*, 1694 - 1696, public domain, Rijksmuseum via Europeana / **Crtež Don Kihota.** *Lejken Kaspar*, 1694 - 1696, javni domen, Rijks muzej preko Europeane

Mona Liza, *Devojka sa bisernom minđušom*, *Mocartova muzika*, *dela Servantesa i Viktora Igoa*... udaljeni su samo nekoliko klikova: više od 53 miliona umetničkih dela, eksponata, knjiga, filmskih i muzičkih zapisa iz najvećih evropskih muzeja, arhiva i biblioteka dostupno je putem Europeane, digitalne platforme EU za kulturno nasleđe. Višejezična platforma, osnovana 2008. godine na inicijativu Evropske komisije koja je od tada podržava kroz različite projekte, služi kao interfejs za pristup milionima slika, filmova, zvučnih zapisa i arhivske građe. Više od 3.000 institucija do sada je dalo doprinos Europeani; među njima su pariski *Luvr*, amsterdamski *Rijks muzej*, *Britanska biblioteka*, ali i regionalni arhivi i lokalni muzeji iz zemalja članica EU i drugih evropskih zemalja, uključujući Srbiju. Osnovna ideja Europeane jeste da pristup zajedničkom nasleđu, bilo da je to muzika, film, umetnost ili istorija, obogaćuje živote ljudi i da treba da bude otvoren za sve.

KOLEKTIVNO SEĆANJE

The crowd escorting mobilized soldiers, 3 August 1914, Paris, Agence Rol, public domain, French National Library via Europeana / **Grupni ispraćaj mobilisanih vojnika, 3. avgust 1914, Pariz, Agencija Rol. Foto Agencija, javni domen, Francuska nacionalna biblioteka preko Europeane**

Schuman Declaration,
9.5.1950, Paris -
Ministry for Foreign
Affairs, © European
Communities,
1950. Source: EC -
Audiovisual Service /
Šumanova deklaracija,
9.5.1950, Pariz -
Ministarstvo spoljnih
poslova, © European
Communities,
1950. Izvor:
Evropska komisija -
audiovizuelni servis

The Abduction of Europa. Gerard de Lairesse, 1680, public domain, Rijksmuseum via Europeana / **Otmica Evrope. Žerar d Leres, 1680, Rijks muzej, preko Europeane**

Kolekcije Europeane omogućavaju trajno čuvanje svih formi zapisa koji su dokumentovali istoriju Evrope, od hronika do pojedinačnih umetničkih dela i beleženja svakodnevnih događaja. Otvoren pristup i stalno širenje digitalne platforme omogućava da nove generacije istraže i zapamte sva lica Evrope oličena u umetnosti, književnosti, filmu, muzici...

SRBIJA EVROPEANI

Uspomena iz Beograda, 1889, V. Valozić, (CC BY-NC) Narodna biblioteka Srbije, preko Evropeane

Nekoliko srpskih ustanova kulture učestvovalo je u projektima sa Evropeanom, približavajući na taj način Evropi kulturno blago Srbije. Narodna biblioteka Srbije, Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković“, Biblioteka grada Beograda, Muzej primenjene umetnosti i Jugoslovenska kinoteka omogućile su da umetnička dela, filmovi, knjige, novine, ali i predmeti sećanja iz Prvog svetskog rata iz privatnih kolekcija postanu deo digitalne platforme. Skoro milion objekata iz Srbije - od razglednica iz 19.veka do filmova i modnih skica - dostupno je u kolekcijama Evropeane. Proces digitalizacije, čiji je cilj da kulturno nasleđe bude dostupno svima u Srbiji i šire, delom je finansirala Evropska unija, kroz projekte kao što je bio projekat sećanja na Veliki rat. Novi doprinosi iz Srbije očekuju se tokom 2018. godine kroz dva nova projekta sa Evropeanom, na temu pismenosti i migracija na evropskom kontinentu. U EU kalendaru 2018. polovina ilustracija preuzeta je sa platforme Evropeana.

2018
EVROPSKA GODINA
KULTURNOG
NASLEĐA
#EuropeForCulture

GOSTUŠA OSVOJILA GRAND PRIX EU/EVROPA NOSTRA

Autor fotografije: Aleksandar Ćirić

Studija konzervacije sela Gostuša kod Pirota, sela kamenih kuća koje je deo parka prirode Stara planina, osvojila je 2016. godine *Nagradu Evropske unije i Evropa Nostre* za nasleđe. Osim očiglednog aspekta zaštite narodnog graditeljstva, po oceni žirija, studija koju je izradio Zavod za zaštitu spomenika kulture Niš ima i ulogu podizanja kulturnog identiteta područja i pruža nove mogućnosti za društveni i ekonomski razvoj regiona. Selo čije su prve kuće zidane krajem 19. veka i danas ima žitelje čiji život se poboljšava nakon osvajanja evropskog priznanja jer Gostuša postaje popularna turistička destinacija.

info centar
euinfo.rs

europeana

SVETSKA KULTURNA BAŠTINA

Autor fotografija: Saša Đorđević

Felix Romuliana je carska palata podignuta po zamisli rimskog imperatora Galerija Maksimilijana, na prostranom platou Gamzigrada, u blizini Zaječara. Galerije, rođen u toj oblasti, podigao je palatu u 3. i 4. veku sebi i svojoj majci Romuli, po kojoj ju je i nazvao. Pripada posebnoj kategoriji spomenika rimske dvorske arhitekture vezane isključivo za razdoblje tetrarhije i predstavlja najočuvaniji primer te arhitekture. Od 2007. godine nalazi se na Listi svetske kulturne baštine UNESCO-a.

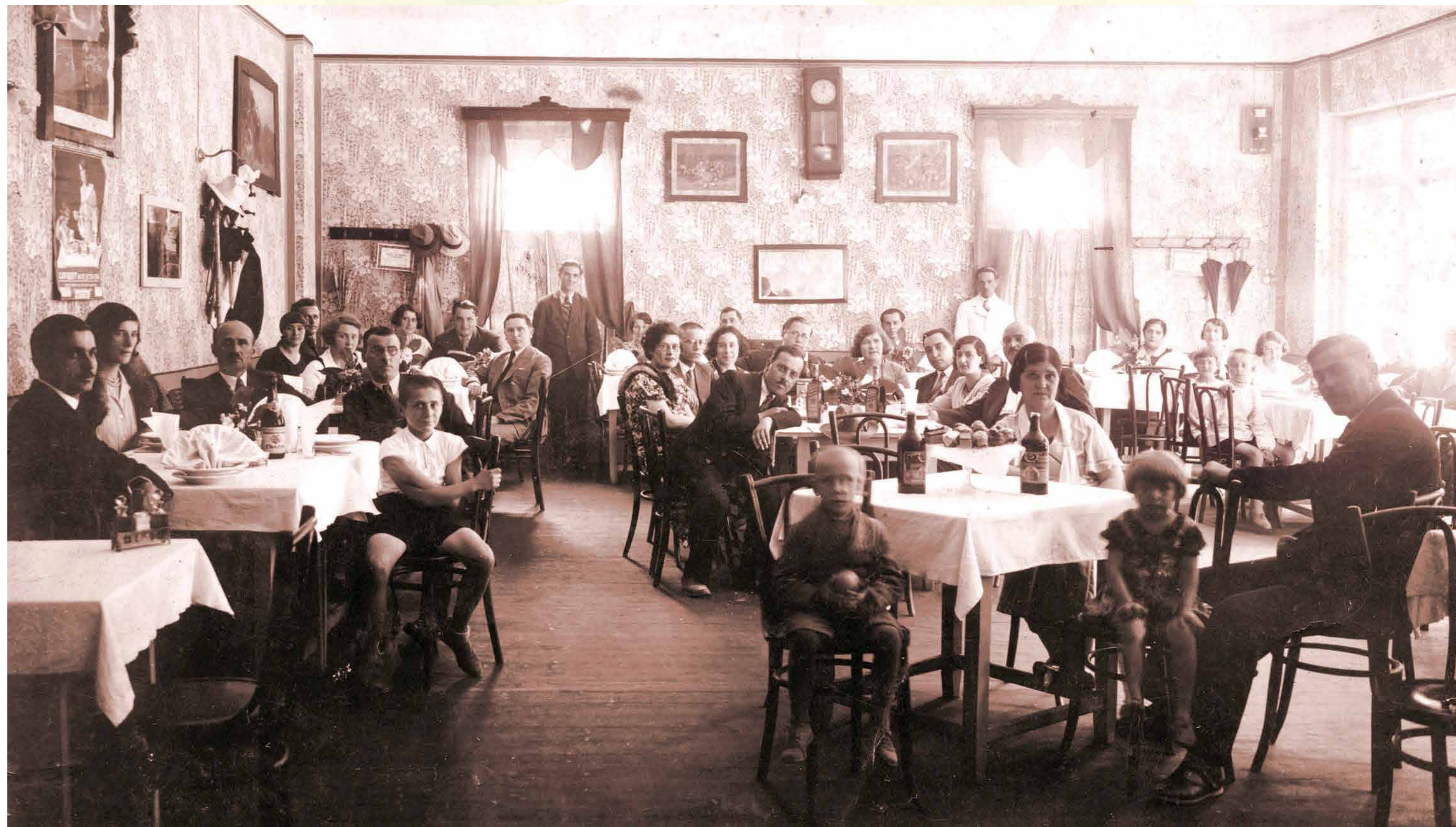
BAKINA KUHINJA: ČUVAR TRADICIJE

Fotografija: Marija Janković, iz knjige „Starinski kuvar južne Srbije“

Kao raznobojne niti u tkanju, recepti bakinih kuhinja prepliću se i čine čvrstu potku zajedničkog nasleđa. Svakodnevnica na Balkanu nekada je obavezno počinala uzimanjem „slatkog“ i vode; to je bio takođe i način da se dobrodošlicom dočekaju gosti u kući. Iako u manjoj meri, tradicija je i dalje živa, a recepti sačuvani, dobrim delom i uz pomoć naprednih tehnologija.

SVAKODNEVNI ŽIVOT: GLAVNA NIT NASLEĐA

Hotel „Vranje“ u Vranju (između 1933 i 1934. godine). Fotografija: privatna arhiva porodice Bojadžić

Mesta okupljanja koja su prošle sve generacije, kafane i restorani u Srbiji imaju dugu tradiciju u koju su utisnute godine i vekovi kolektivnog sećanja. Često, njihovi nazivi odražavali su šire društvene procese. U 20. veku, skoro da nije bilo grada u Srbiji koji nije imao kafanu, restoran ili hotel naziva „Evropa“. Pod bilo kojim nazivom, ta mesta ukrštanja sudbina i događaja autentični su čuvari tradicije i nasleđa.

OTISAK VREMENA

Autor fotografije: Vladimir Džamić

Freske u crkvi *manastira Sopoćani*, koje datiraju iz perioda 1270-1276. godine, spadaju među najfinije u vizantijskoj i srpskoj srednjovekovnoj umetnosti. Te izuzetne slike predstavljaju rad najboljih umetnika tog perioda koji nisu bili u mogućnosti da rade na teritoriji Vizantijskog carstva i pronašli su utočište na dvoru tadašnjeg srpskog kralja. Oni su uveli prefinjeni dug antike u do tada prevladavajuće srednjovekovne konvencije. Manastir Sopoćani i kompleks Stari Ras kome pripada uvršćeni su 1979. godine na Listu svetske kulturne baštine UNESCO-a.

Autor fotografije: Igor Pavićević

2018
EVROPSKA GODINA
KULTURNOG
NASLEĐA
#EuropeForCulture

BAČAMO GDE SE UKRŠTAJU RELIGIJE I VEKOVI

Franjevački samostan. Fotografija: EU info centar

Kulturno i prirodno nasleđe Bača dokumentuje istorijski razvoj područja čija je sudbina uvek bila tesno povezana sa Dunavom. Bogato arheološko i arhitektonsko nasleđe nastajalo je u dugom kontinuitetu, a do danas je sačuvano ono koje datira iz perioda između 12. i 19. veka. Tokom tog perioda, izgrađeni su spomenici od izuzetne vrednosti: *srednjevekovna tvrđava (14. vek), franjevački manastir (13. vek) i pravoslavni manastir Bođani (15. vek)*. Očuvanje kulturnog blaga sprovodi se kroz projekat “Vekovi Bača”, a od 2016. godine, Evropska unija finansira obnovu franjevačkog manastira koji, zajedno sa crkvom, predstavlja jedinstveno mesto – primer evropskog identiteta koji se zasniva na različitosti. Kompleks obuhvata različite arhitektonske uticaje – od romanskog i gotskog, preko islamskog i baroknog, do klasicističkog.

Tvrđava u Baču. Fotografija: EU info centar

2018
EVROPSKA GODINA
KULTURNOG
NASLEĐA
#EuropeForCulture

SEĆANJE NA VELIKI RAT

Kadar iz filma „Srpska vojska u Prvom svetskom ratu“ (1918), Jugoslovenska kinoteka, preko Evropeane

Jugoslovenska kinoteka učestvovala je kao partner u projektu EFG1914 (*European Film Gateway*) koji je Evropeana pokrenula kako bi se digitalizovali i tako sačuvali filmski zapisi iz Prvog svetskog rata, kao i drugi dokumenti iz tog perioda. Dvadeset šest partnera iz 21 evropske zemlje učestvovalo je u tom projektu; među stotinama drugih, 63 filma iz Srbije na temu balkanskih i Prvog svetskog rata dostupno je na portalu EFG i Evropeani. Stogodišnjica završetka Prvog svetskog rata biće obeležena 11. novembra 2018. godine.

STREET ART: NASLEĐE U NASTAJANJU

Fotografija: Pinterest/Ljljana Đokić

Sve popularniji u Srbiji, street art - umetnički radovi na javnim mestima, najčešće na ulicama i na zgradama - oplemenjuje gradove i ulepšava svakodnevicu malih urbanističkih celina. Ponekada, autori su i sami građani. Tradicionalni pirotski ćilim „postavljen“ je na stepenice u centru Beograda u okviru međunarodnog projekta *Akupunktura grada* sprovedenog kroz EU program Kultura 2007-2013. U njegovom nastajanju učestvovali su mladi beogradski umetnici, stručnjaci i - građani iz kraja i slučajni prolaznici.

Fotografija: EU info centar

Grafit na zgradi Kulturnog centra Grad u Beogradu delo je street art umetnice TKV, koja je svojom umetnošću obogatila zgrade, prolaze i ćoškove glavnog grada i učinila ga lepšim i humanijim.

2018
EVROPSKA GODINA
KULTURNOG
NASLEĐA
#EuropeForCulture

OČUVANJE BAŠTINE

Fotografija: EU info centar

Biser srednjeevropske kulturne baštine, sinagoga u Subotici podignuta je 1902. godine u stilu mađarske secesije. Jedno je od najvrednijih ostvarenja te vrste sakralne arhitekture u centralnoj Evropi. Posle decenija propadanja, 2014. je označena kao jedan od 7 najugroženijih spomenika kulture u Evropi. Obnova sinagoge počela je u januaru 2013. godine, sredstvima Evropske unije, kroz Program prekogranične saradnje Srbija-Mađarska. Kompletna restauracija završena je uz pomoć vlada Srbije i Mađarske, pokrajinske i gradske vlade. Osim religijske, sinagoga ima veliku simboličnu i obrazovnu vrednost kao svedok multikulturalizma u Subotici i Vojvodini.

info centar
euinfo.rs

europeana